

A mezőgazdaság szerepe a gazdaság élénkítésében

Az FNSEA kongresszus égisze alatt a mezőgazdaság gazdaságélénkítésben betöltött szerepét elemző kerekasztal-beszélgetés során számos, megoldásra való föladatot fogalmaztak meg a résztvevők, a következők: a kontraproduktív szintet bőven túllépő adminisztrációs rendszer egyszerűsítése; az elővigyázatossági elv túlzó alkalmazásának megszüntetése; a biotechnológia eredményeinek – ideértve a GMO-kat – alkalmazásának lehetővé tétele; általában a kutatás-fejlesztést bénító akadályok fölszámolása; a kereskedelmi láncok erőfölénnyel való visszaélésének megszüntetése, a környezetvédelmi túlszabályozás fölszámolása.

A legnagyobb francia mezőgazdasági szakszervezeti szövetség, az FNSEA idej, sorrendben 67. kongresszusának egyik fő pontja a mezőgazdaságnak a gazdaságélénkítésben betöltött szerepét hivatott elemezni hivatott kerekasztal volt, ennek résztvevői:

- Louis Gallois, befektetésért felelős kormánybiztos¹
- Cécile Philippe, az [Institut Économique Molinari](#) igazgatója,
- Raymond Soubie, a [CESE](#) szekcióelnöke,
- Eric Lainé, a cukorrépa-termelők országos szervezetének elnöke,
- Christiane Lambert, az FNSEA első alelnöke („civilben” sertéstartó gazda)

voltak.

1. kép "A mezőgazdasági szakmák megforgatják a földet" - állt az FNSEA-kongresszust köszöntő táblán

Vitaindítójában Christiane Lambert arra hívta föl a figyelmet, hogy elméletileg minden adott ahhoz, hogy a francia mezőgazdaság, ami éves szinten 8-11 milliárd euróval javítja az ország külkereskedelmi mérlegét és „40-50 évre előre a rendelések lekötik a teljes kapacitását”, maximális hatékonysággal vegyen részt az

ország gazdaságának föllendítésében. Ezzel szemben olyan mennyiségű adminisztrációs és társadalmi fékkel, akadállyal szembesülnek a gazdák, amik gyakorlatilag teljesen ellehetetlenítenek minden előrelépést, Példának a hasonló helyzetben már számtalanszor citált Németországot hozta, ahol szerinte a jogszabályi és szociális háttér sokkal kedvezőbb föltétel-rendszert teremt és ennek látszik is az eredménye. Csupán példának hozta azt, hogy a németeknél egy év alatt minden engedélyeztetési eljárást be lehet fejezni egy új sertéstelep vonatkozásában, míg ehhez Franciaországban akkor is legalább három év kell, ha nincsenek olyan, sokszor a semmiből előbukkanó civil szervezetek, akik semmit nem kockáztatva képesek mindent ellehetetleníteni.

Louis Gallois szerint a francia gazdaság legnagyobb problémája az árak kérdése, amire legjobb példa az autóipar, de a mezőgazdaságban is hasonló a helyzet. Szerinte vannak a gazdaságnak egyes területei, ahol a minőséget meg lehet fizettetni a vevőkkel és korrekt nyereséget lehet elérni (divatcikkek, borok és égetett szeszesitalok), de a gazdaság nagy részéről ez nem mondható el, megítélése szerint erre csak a minőség emelése és az innováció alkalmazása lehet megoldás. Álláspontja szerint a francia mezőgazdaság legnagyobb hátránya az, hogy alapvetően kis- és nagyon kis vállalkozásra épül, amik képtelenek a kutatásra és innovációra áldozni, mivel szinte alig tudnak bármilyen nyereséget is fölmutatni. Gallois citálta a német gazdaságot, ahol a szociális rendszer sokkal kevésbé fejlett/nagyvonalú, mint Franciaországban, nagyobb a szegénységi küszöb alatt élők aránya, mint a franciáknál,

viszont a francia béreknél jóval kevesebbet alkalmazott, sok esetben kelet-európai munkavállalóknak köszönhetően sokkal versenyképesebbek a német gazdák és cégek. Elismerte továbbá, hogy a francia élelmiszer-kereskedelmet uraló hét nagy lánc közötti kíméletlen verseny és a beszerzési rendszerük hihetetlen koncentrátsága olyan helyzetet teremt, amiben a termelők csak vesztesek lehetnek. Ez a láncoknak sem jó, mert egyrészt túlzott beruházásokra kényszeríti őket, amik megtérülést az egymás közötti kíméletlen árverseny közepette akarják biztosítani, miközben igyekeznek mindezt a „vásárlóerő megőrzésének jó szándéka” (*pouvoir d'achat*) álarca mögé rejteni. Ezzel együtt szerinte a francia mezőgazdaság és élelmiszer-ipar hatalmas lehetőséget jelent a francia gazdaságnak, még akkor is, ha nyilvánvaló, hogy nem minden ágazat mérlege pozitív, sőt az alkoholok nélkül már nem biztos, hogy a külkereskedelmi mérlege pozitív lenne. Ahhoz, hogy ezt ki lehessen aknázni, adott a kutatási háttár is, hiszen az INRA Európa és a világ egyik legnagyobb mezőgazdasági kutatóhelye. Viszont tény, szögezte le, hogy a mezőgazdaság és általában a gazdaság legnagyobb féke az a hihetetlen mértékű jogszabály-mennyiség, ami már jóval túllépi a vállalható mértéket. Ehhez járul az „elővigyázatosság elvének” túlzó alkalmazása, aminek célja elsősorban az, hogy minden döntéshozó elhárítsa magától a felelőséget, miközben ellehetetlenítik az előrelépést szinte minden területen, legyen szó a nukleáris energiáról, a GMO-król, a nanotechnológiáról, stb. A mezőgazdaságot közvetlenül érint az európai előírások adaptálása is, ahol mint mindig, az ország „pápább akar lenni a pápánál” és sokkal szigorúbb előírásokat léptet életbe, mint kellene. Másik terület az egységes európai szociális rendszer hiánya, ahol egyes – meg nem nevezett – országok szinte mindent megtehetnek annak érdekében, hogy minél kisebb bérköltségek terheljék a termelést. Németországban pedig szinte nincs is szociális védőháló – ellentétben Franciaországgal. Nagyon fontos az innováció támogatása, ami ma szintén kaotikus és túlszabályozott, ezen túl pedig sajnálatos módon a mezőgazdaság a gazdaságban elfoglalt szerepéhez képest alulreprezentált, amin mindenképpen javítani kell. A szakképzési rendszer nem elég hatékony, képtelen kellő gyorsasággal követni az igények változását és alkalmazkodni a megváltozott helyzethez.

Megítélése szerint a jövőben nehezebbé válik a mezőgazdasági hitelek folyósítása, mivel a pénzintézetek „jobban megnézik” kinek adnak hitelt, viszont az agrárium és az élelmiszer-ipar krónikus forrás-hiányát a kormányzat igyekszik az állami befektetési bankon keresztül, valószínűleg egy speciális mezőgazdasági alap létrehozásával megoldani. Hozzátette, szükség van arra, hogy az ágazati szereplők a jelenleginél szorosabban dolgozzanak együtt, mert a szétaprózottságon valamilyen formában segíteni kell.

Cécile Philippe egy nagyon kényes és sokat bíralt elv, az „elővigyázatosság elve” bírálatát választotta előadásának témájául – a francia alkotmányban is rögzített elv lényege sarkosan fogalmazva az, hogy csak akkor szabad valamit vállalni, ha annak semmilyen kockázata nincs. Az elővigyázatosság elvénekⁱⁱ alkalmazása (*Precautionary principle*) sokak szerint Franciaországban nagyon komoly versenyhátrányt okoz, Cécile Philippe véleménye is az, hogy ez az elv a gyakorlatban kifejezetten kontraproduktív, lassítja és megdrágítja az innovációs folyamatokat, sőt a lakosság egészségét is veszélyeztetheti. Erre példának a GMO-kat és a BASF ilyen burgonyafajtájának esetét hozta föl példának, amit évtizedes engedélyezési eljárását hozta föl példának, aminek végül az lett az eredménye, hogy ugyan a burgonya megkapta az engedélyeket, a BASF viszont bejelentette, hogy megszünteti a GMO-kkal kapcsolatos európai K+F tevékenységét és áthelyezni azt az USA-ba. Álláspontja szerint az elővigyázatossági klauzúra alkalmazása azért különösen vitatható, mivel arról, hogy élnek-e vele vagy sem, gyakorlatilag az államigazgatás kényére-kedvére van bízva, az ezzel

kapcsolatos döntések sokkal inkább politikai, mintsem szakmai alapon nyugszanak, és az ezt meghozókat nem érdeklik a következmények.

Christiane Lambert az elmondottakkal kapcsolatosan úgy fogalmazott, ezek végre pontosan visszaadják azokat az aggodalmakat, amiket a gazdálkodók évek óta megfogalmaznak és föltette a kérdést, van-e olyan ország még a világban, de legalább Európában, ahol az elővigyázatosság elve az alkotmány részét képezi – Philippe szerint sehol és senki nem ment el ennyire messze, így megint csak egy speciális francia esetről van szó. A helyzet talán annyiban változhat, hogy szóba került az innováció védelmét szolgáló klauzúra megalkotása, de ez egészen biztosan nem jár együtt az elővigyázatosság elvének elhagyásával – az előadók szerint a francia realitások ismeretében ez maga a „*mission impossible*”.

Raymond Soubie, a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tanács (CESE) szekció-elnöke azt elemezte, mit is jelent Franciaországban a társadalmi egyeztetés folyamata, ezen belül is konkrétan a mezőgazdaság vonatkozásába. Aláhúzza, évtizedek óta tartó folyamat Franciaország eladósodottsága, ami lassan eléri a PBI 100%-át, egyre több az elmaradt, a nagy társadalmi ellátó rendszereket érintő reform annak minden negatív hatásával együtt, ami mind nagyobb adóterheket tesz szükségessé. Megjegyezte, 39 év óta először fordult elő, hogy a vásárlóerő csökkent, ami elsősorban az adórendszerrel függ össze – ez pedig azt is jelenti, hogy tudomásul kellene végre venni a társadalom minden szintjén, hogy az „aranykor” véget ért. A kialakult helyzetért mindenki felelős, a politikai elit, a szakszervezetek, a média, az érdemi szociális egyeztetések elkerülhetetlenek. Ellentétben Louis Gallois véleményével leszögezte, szerinte a szociális ÁFA igazán hatékony eszköz lett volna a gazdaság versenyképességének javítására, sajnálatos módon azonban a kormány más utat választott.

Somogyi Norbert, Párizs

ⁱ [Louis Gallois](#) befektetési kormánybiztos (*commissaire général à l'Investissement*) 2012. november 5-én adta át Jean-Marc Ayrault miniszterelnöknek a francia ipar versenyképességéről „[Pacte pour la compétitivité de l'industrie française](#)” (a francia ipar versenyképességi paktuma) címmel készített jelentését. Egy nappal később a miniszterelnök vezetésével ült össze a kormány a Matignon-palotában azért, hogy megtárgyalja az ipar versenyképességét javító intézkedés-csomagot, majd Ayrault személyesen jelentette be a tervezett intézkedéseket, amiket a jelenlegi köztársasági elnöki ciklus alatt terveznek megvalósítani. Ezek a gazdaság egészére vonatkoznak, így a klasszikus ipari ágazatok mellett érintik a mezőgazdaságban és az élelmiszer-iparban működő vállalkozásokat, cégeket is. A miniszterelnök által meghirdetett [nemzeti növekedési, versenyképességi és munkahely-teremtési paktum](#) (*pacte national pour la croissance, la compétitivité et l'emploi*) 35 intézkedést tartalmaz nyolc fejezetbe foglalva, köztük a munkabérekre rakódó terhek csökkentését, az innováció ösztönzését és a fiatal munkavállalók alkalmazásának támogatását.

ⁱⁱ Franciaországban a környezetvédelem megerősítését célzó [loi Barnier](#) vezette be ennek alkalmazását a nemzeti jogrendszerben, amit a 2005. februárjában [a Kongresszus formájában üléselő Nemzetgyűlés és Szenátus](#) beemelt az [Alkotmányba](#) is, mégpedig a [Környezetvédelmi Charta](#) formájában.